

Sygn. akt VIRCa 263/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Zofia Rutkowska (spr.)

Sędziowie: SO Ewa Błesińska

SO Elżbieta Schubert

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. P.**

przeciwko **M. C.**

o obniżenie alimentów lub uchylenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 26 czerwca 2013 roku

sygn. akt III RC 112/13

oddala apelację.

Sygn. akt VI RCa 263/13

UZASADNIENIE

Powód A. P. wystąpił z pozwem o obniżenie alimentów ustalonych na rzecz M. C. wyrokiem z dnia 4 lutego 2004r. w sprawie III RC 298/03 z kwoty 600 zł miesięcznie do kwoty po 75 zł miesięcznie.

Uzasadnił swoje żądanie bakiem zatrudnienia i koniecznością utrzymania trojga małoletnich dzieci.

W toku postępowania powód doprecyzował, iż domaga się obniżenia alimentów od dnia 14 sierpnia 2012r.

Pozwana M. C. w odpowiedzi wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu podała, że studiuje w trybie dziennym, wobec czego nie może podjąć pracy. Wskazała, że pozostaje na utrzymaniu matki, która obecnie nie pracuje, zaś jej jedynym dochodem jest stypendium socjalne w kwocie 450 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z 26 czerwca 2013r. w sprawie III RC 112/13 obniżył z dniem 31 stycznia 2013r. alimenty zasądzone na rzecz M. C. z kwoty po 600 (sześćset) złotych miesięcznie zasądzonej wyrokiem Sądu

Rejonowego w Olsztynie z dnia 4 lutego 2004r. w sprawie III RC 298/03 do kwoty po 400 (czterysta) złotych miesięcznie, płatnych z zachowaniem dotychczasowych warunków i terminów płatności z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, oddalił natomiast powództwo w pozostałej części i nie obciążył stron kosztami sądowymi poza kosztami dotychczas uiszczonymi przez powoda, nadto wyrokowi w punkcie I nadał klauzulę natychmiastowej wykonalności.

Sąd w toku postępowania dowodowego ustalił, że pozwana M. C. urodziła się (...). i jest córką A. P. i J. C.. Na jej rzecz zasądzono alimenty od A. P. w kwocie 250 zł miesięcznie w sprawie III RC 470/98. Kwota ta była następnie podwyższana do kwoty po 400 zł wyrokiem z dnia 18 marca 2002r. w sprawie III RC 1113/01 oraz do kwoty po 600 zł miesięcznie wyrokiem z dnia 4 lutego 2004r. w sprawie III RC 298/03. Kolejne powództwo o podwyższenie alimentów Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił wyrokiem z dnia 24 maja 2012r. w sprawie III RC 214/11.

Sąd dostrzegł, że w 2004 r. matka pozwanej pracowała jako nauczycielka w Gimnazjum Nr (...) w O., gdzie zarabiała 1246,27 zł brutto. Pozwana miała 10 lat, uczęszczała do szkoły podstawowej i na dodatkowe płatne lekcje języka angielskiego oraz zajęcia taneczne. Nosiła aparat ortodontyczny, poza tym była zdrowa. Powód natomiast od ok. 1994 r. do 2009 r. przebywał z rodziną w K.. Podejmował tam rozmaite prace, zatrudniany był na czas określony a zarabiał ok. 2000 dolarów (...) miesięcznie. A. P. od 1999 r. był żonaty z M. P.. Z małżeństwa tego ma troje dzieci: J. ur. (...), K. ur. (...) oraz R. ur. (...) W czasie pobytu w K. żona pozwanego podejmowała prace tylko w okresie ostatnich 2-3 lat, tj. od ok. 2006 r.. W 2009 r. rodzina wróciła do Polski. Powód następnie podjął pracę w Generalnej (...) w W. jako Naczelnik Wydziału (...) gdzie zarabiał ok. 7.000 zł miesięcznie. Otrzymywał również 13 pensję oraz okresowe nagrody. Z wynagrodzenia prowadzona była egzekucja alimentów na rzecz pozwanej w wysokości 1000 zł miesięcznie. Za luty 2012 r. powód po potrąceniu zaległości alimentacyjnych w kwocie 1082 zł otrzymał wynagrodzenie w wysokości 5900 zł. W dniu 29 marca 2012 r. powodowi wypowiedziano umowę o pracę z zastosowaniem skróconego okresu wypowiedzenia, który upłynął 30 kwietnia 2012 r. Przyczyną wypowiedzenia była likwidacja komórki organizacyjnej, w której był zatrudniony. Powód mieszkał wówczas wraz z rodziną w S. w mieszkaniu wynajmowanym od firmy, w której pracował. Ponościł koszty utrzymania mieszkania w kwocie około 1800 zł. Dzieci powoda uczęszczały na dodatkowe odpłatne zajęcia, tj. pływanie, gra na pianinie, język francuski, zajęcia judo i ping-ponga, których łączny koszt wynosił ponad 1400 zł miesięcznie. Nosiły aparaty korekcyjne, leczyły się u ortodonta. Małoletni R. miał problemy hormonalne i przeszedł związane z tym trzy operacje. Żona powoda M. P. pracując jako pielęgniarka w roku 2011 osiągnęła przychód w kwocie 10.110 zł co daje kwotę 850 zł miesięcznie.

M. C. natomiast miała wówczas 18 lat. Poddawana była rehabilitacji w związku ze złamaniem nadgarstka. Uczęszczała do Liceum Ogólnokształcącego nr (...) w O., gdzie zdawała maturę. Planowała rozpoczęcie studiów. Pozwana pozostawała pod opieką poradni stomatologicznej. Jej matka poniosła koszty aparatu ortodontycznego w wysokości 1500 zł, pozostałe koszty usługi stomatologicznej wyniosły 1600 zł. Pozwana uczęszczała na kursy przygotowawcze do matury z chemii. Koszt kursu wynosił 725 zł. M. C. mieszkała z matką w mieszkaniu własnościowym o metrażu 28 m².

J. C. zarejestrowana była jako osoba bezrobotna. Pracowała jednak dorywczo w sezonach letnich w turystyce.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy ustalał zakres zmian w sytuacji stron przyjmując, że obecnie A. P. razem z żoną i dziećmi mieszka w domu stanowiącym współwłasność jego i jego matki. Opłaty mieszkaniowe wynoszą średnio 1800 – 1900 zł miesięcznie. Żona powoda pracuje jako pielęgniarka i zarabia 2200 zł netto miesięcznie. Otrzymuje także za okres od stycznia do maja 2013 r. 468 zł miesięcznie stypendium na troje dzieci. A. P. od dnia 1 kwietnia 2013 r. pracuje jako specjalista naukowo – techniczny w katedrze (...) w O. z wynagrodzeniem 2100 zł brutto miesięcznie. Poza domem składnik jego majątku stanowi także samochód osobowy marki D. (...). Dzieci powoda mają obecnie 13, 11 i 9 lat. Mają wady postawy powodujące konieczność zakupu wkładek ortopedycznych oraz uczestniczenia w zajęciach rehabilitacyjnych. Korzystają także z odpłatnej opieki stomatologicznej. Stałe koszty utrzymania rodziny powód ocenia na średnio 4050 zł miesięcznie. Dodatkowo chciałby ponosić koszty związane z zapewnieniem dzieciom rozrywki, uregulowaniem odpłatności za ich zajęcia sportowe i wyjazdy, tak jak dawniej. Koszty te określa jako „zawieszony” i ocenia na kwotę około 1630 zł miesięcznie.

Powód zaprzestał przekazywania pozwanej alimentów, wobec czego wystąpiła ona do komornika z wnioskiem egzekucyjnym. Strony nie utrzymują ze sobą kontaktów.

M. C. natomiast aktualnie ma 19 lat. Jest studentką I roku studiów dziennych na Wydziale Bioinżynierii (...) w O.. Planowany termin zakończenia nauki przypada na luty 2016r. Pozwana dostała się również na farmację na Uniwersytecie w B., jednakże z uwagi na brak dostatecznych środków finansowych zdecydowała się podjąć studia w miejscu zamieszkania. M. C. od 1 października 2012 r. otrzymuje stypendium socjalne wynoszące 450 zł miesięczne. W związku z nauką ponosi koszty zakupu podręczników. Kupuje również bilet miesięczny MPK, którego koszt wynosi 55 zł. Nieregularność planu zajęć uniemożliwia podjęcie przez nią pracy w ściśle określonym wymiarze godzin. W okresie wakacji roznosiła gazety i ulotki, w związku z czym zarobiła 300 zł. Od około roku mieszka u babci. Mieszkanie należące do jej matki zostało sprzedane z uwagi na jej zadłużenie zaciągnięte w P.. Ze sprzedaży J. C. otrzymała kwotę ok. 100.000 zł. Ze wskazanej kwoty pozostała jej kwota 4.000 zł, zaś do spłaty pozostała jej kwota około 30.000 zł. Babcia pozwanej także posiada zadłużenie w (...) wynoszące około 30.000 zł oraz zadłużenie w opłatach mieszkaniowych w wysokości 6.000 zł. Bieżące opłaty mieszkaniowe ponoszone są wspólnie przez babcię i matkę pozwanej. Babcia pozwanej otrzymuje emeryturę wynoszącą około 1500 zł miesięcznie. W związku z zajęciem komorniczym powstałym na skutek wspomnianego zadłużenia do wypłaty pozostaje jej kwota 1100 zł.

M. C. korzysta z usług ortodontycznych, których koszt wynosi 100 zł miesięcznie, nadto jest pod opieką poradni okulistycznej i pulmonologicznej. Zdiagnozowano u niej skoliozę.

Sąd Rejonowy dostrzegł również sytuację matki pozwanej - J. C., która od maja 2013r. pracuje poza granicami kraju i przekazuje pozwanej środki na utrzymanie w wysokości 500 – 600 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy uznał, że przeprowadzone dowody dały podstawę do częściowego uwzględnienia powództwa. Przyjął bowiem, że w sytuacji rodzinnej A. P. nie zaszły zmiany w odniesieniu do okoliczności będących podstawą orzekania w poprzedniej sprawie alimentacyjnej stron, jednak uznał za zmienioną sytuację majątkową powoda . Za istotne i tym samym determinujące rozstrzygnięcia, uznał zmiany w zakresie otrzymywanego przez powoda wynagrodzenia. Uznał, że obniżenie wysokości dochodów rodziny powoda uzasadnia zmianę wysokości alimentów zasądzonych od powoda na rzecz pozwanej. Sąd uznał jednocześnie wniosek powoda za zbyt daleko idący, przyjmując, że kwota 75 zł miesięcznie nie ma możliwości zabezpieczyć usprawiedliwionych potrzeb pozwanej.

Zasady doświadczenia życiowego, jak również podstawowa wiedza na temat cen i kosztów utrzymania ponoszonych przez ogół społeczeństwa, jawią kwotę proponowaną przez powoda jako niezmiernie niską i niewspółmierną do wydatków ponoszonych przez 19 – letnią, uczącą się kobietę. Abstrahując od faktu, że koszty utrzymania M. C. wzrosły od czasu wyrokowania w poprzedniej sprawie alimentacyjnej na skutek ogólnego wzrostu cen, do wzrostu ponoszonych przez nią dotychczas wydatków przyczyniła się ponadto okoliczność podjęcia przez nią studiów. W związku z powyższym pozwana ponosi koszty dojazdu do uczelni czy zakupu podręczników, których koszt z uwagi na specyfikę wybranego kierunku jest dość znaczny. Pozwana odbywa studia w trybie dziennym, co z kolei uniemożliwia podjęcie przez nią stałej pracy w pełnym wymiarze godzin.

Sąd I instancji uznał po przeprowadzeniu porównania sytuacji stron z 2004r. i aktualnej, że adekwatne do zmiany stosunków będzie ukształtowanie alimentów powoda na rzecz pozwanej na poziomie 400 zł miesięcznie. Sąd miał także na uwadze, że obowiązek dostarczania środków utrzymania pozwanej spoczywa nie tylko na jej ojcu, ale również w podobnym stopniu obciąża jej matkę. W ocenie Sądu kwota łożona przez zobowiązanego w określonej przedmiotowym rozstrzygnięciem wysokości, w połączeniu ze środkami przekazanymi pozwanej przez jej matkę oraz wsparciem finansowym pobieranym w formie stypendium dostarczy uprawnionej wystarczających środków na jej utrzymanie. Pozwana, o ile nie będzie otrzymywać od matki dobrowolnej pomocy finansowej, może wystąpić na drogę sądową o uregulowanie tego obowiązku.

Wyrok ten apelacją zaskarżył powód zarzucając Sądowi brak obiektywizmu, stronniczą i opartą na stereotypach ocenę dowodów, nierzetelne gromadzenie dowodów i nieuwzględnienie nadużycia przez pozwaną procedury egzekucji alimentów.

Skarżący podał, że w odmienny sposób analizowane były okoliczności jego dotyczące od tych dotyczących matki pozwanej. Wskazał, że zobligowany był do przedkładania zaświadczeń o zarobkach, natomiast matka pozwanej wykazywała swoje dochody oświadczeniem. Wyeksponował również niedostrzeżenie przez Sąd I instancji powszechnego zjawiska fikcyjnego bezrobocia. Podał, że w rzeczywistości matka pozwanej uzyskuje znaczny dochód z pracy w N.. Zakwestionował również ustalenie przeznaczenia środków ze sprzedaży mieszkania na spłatę zobowiązań finansowych. Uznał, że prawidłowa, zgodna z logiką i zasadami doświadczenia życiowego analiza twierdzeń matki pozwanej jednoznacznie wskazuje, że zeznania te należy zaklasyfikować jako niewiarygodne. W ocenie powoda również niesłuszne było wyłączenie i przekazanie do odrębnego procedowania kwestii nadużycia egzekucji komorniczej przez pozwaną.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelację należało oddalić jako bezzasadną.

Wbrew twierdzeniom powoda zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy jak i przedstawiona ocena dowodów są prawidłowe. Przytoczone natomiast w apelacji mankamenty i braki postępowania nie zostały potwierdzone w toku postępowania odwoławczego, nadto w znacznej mierze były niewłaściwie ukierunkowane. Sytuacja matki pozwanej bowiem ma najwyżej drugorzędne znaczenie w niniejszej sytuacji. Powód wystąpił z pozwem przeciwko M. C. i w związku z tym jej sytuacja była przedmiotem rozpoznania niniejszej sprawy. Postępowanie bowiem toczyło się pomiędzy powodem i pozwaną. U podstaw więc ustaleń i ostatecznie rozstrzygnięcia leży okoliczności związane z sytuacją powoda i pozwanej, a szczególnie zmiana panujących stosunków. Poboczne znaczenie miały okoliczności dotyczące matki pozwanej. Jej obowiązek alimentacyjny bowiem nie był analizowany w niniejszym postępowaniu. Powód tymczasem skoncentrował swoją aktywność dowodową na wykazywaniu znacznych możliwości zarobkowych matki pozwanej. Uwadze jego umknął natomiast obowiązek obojga rodziców do finansowania potrzeb dziecka, które nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać. Powód więc, niezależnie od kondycji finansowej matki pozwanej, z obowiązku tego nie jest zwolniony. Istotą niniejszego postępowania natomiast była analiza potrzeb pozwanej i możliwości zarobkowych powoda.

W świetle więc przeprowadzonego postępowania dowodowego nie sposób przyjąć, by rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego wymagało ingerencji. Ustalona bowiem przez Sąd I instancji kwota alimentów stanowi zaledwie częściowe utrzymanie pozwanej. Całość kosztów utrzymania wymaga wydatkowania znacznie wyższej kwoty, albowiem pozwana wymaga standardowych nakładów na wyżywienie, ubranie, ochronę zdrowia, edukację, a także rozwijanie zainteresowań i inne usprawiedliwione potrzeby. Udział powoda w tych kosztach stanowi wyłącznie wsparcie innych źródeł utrzymania, jakimi są środki zorganizowane sobie przez pozwaną oraz otrzymane od innych osób, w tym również od matki. Powód natomiast winien mieć tego świadomość, skoro na utrzymanie pozostałych swoich dzieci wydaje znacznie wyższe kwoty. Nie sposób więc uznać, że stanowisko powoda wynika z jego faktycznie niekomfortowej sytuacji materialnej. W świetle zaprezentowanej przez niego sytuacji żądanie ograniczenia wysokości alimentów do kwoty 75 zł prezentuje się jako wynikające z negatywnego ustosunkowania do pozwanej, a nie rzeczywistych jego możliwości finansowych. Nie sposób przyjąć, że powód nie jest w stanie partycypować w kosztach utrzymania pozwanej poprzezłożenie na jej utrzymanie kwoty 400 zł miesięcznie. Środki te natomiast są niezbędne do umożliwienia pozwanej zabezpieczenia części jej potrzeb.

Wbrew również oczekiwaniom powoda analizie podlegały możliwości zarobkowe pozwanej, a nie jej matki. W tym zakresie również Sąd I instancji nie popełnił błędu, albowiem przyjął, że pozwana z racji edukowania się w systemie dziennym ma ograniczone możliwości zarobkowe. Podkreślić również należy, że je wykorzystuje. Podejmuje się bowiem wykonywania prac dorywczych umożliwiających jej edukację.

W konsekwencji Sąd odwoławczy zaskarżony wyrok uznał za prawidłowy, albowiem odzwierciedlający zgromadzony materiał dowodowy. Argumenty przedstawione w apelacji natomiast stanowiska tego nie podważyły, albowiem stanowiły w rzeczywistości spór z matką pozwanej, odbiegały natomiast od konieczności analizowania sytuacji pozwanej.

W ocenie Sądu odwoławczego usprawiedliwione potrzeby pozwanej wymagają wsparcia ze strony powoda w wysokości nie mniejszej niż 400 zł miesięcznie. Taka kwota jest niezbędna, by pozwana mogła przy udziale innych źródeł dochodu zabezpieczyć potrzeby mieszczące się w katalogu usprawiedliwionych. Oczekiwanie natomiast powoda ustalenia alimentów na poziomie 75 zł miesięcznie stanowi w rzeczywistości oczekiwanie zwolnienia go z obowiązku alimentacyjnego. Taka kwota bowiem jest symboliczna i nie sposób przyjąć, że miałyby wpływ na zabezpieczenie potrzeb pozwanej. Powód więc w toku postępowania nie wykazał, by jego możliwości zarobkowe limitowały jego obowiązek alimentacyjny tak znacznie, jak wskazał to w apelacji, ani też by potrzeby pozwanej były tak znikome, by zabezpieczała je kwota 75 zł miesięcznie. W ocenie Sądu odwoławczego więc ukształtowany przez Sąd Rejonowy obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanej realizuje przesłanki wskazane w art. 133§1 k.r.o. i art. 135§1 k.r.o., odzwierciedla również zmianę stosunków będącej zgodnie z art. 138 k.r.o. podstawę do zmiany orzeczenia o alimentach.

Nową okolicznością po stronie powoda jest wskazane na rozprawie apelacyjnej zakończenie zatrudnienia powoda w (...) w O. z dniem 20 września 2013 r. Powód zdecydował się odejść z (...). Obecnie nigdzie nie pracuje. Nie jest zarejestrowany jako bezrobotny. Utrzymuje się, jak podał, z niczego. Nie wykonuje prac dorywczych, zajmuje się, jak podał, niczym. Musiał zostawić pracę, bo działalność komornika jest upodlająca. Komornik niszczy jego życie zawodowe i osobiste. Powód podał ponadto, że nie będzie podejmował zatrudnienia tak długo, dopóki niniejsza sprawa nie ureguluje się w sposób odzwierciedlający jego rozumienie sprawiedliwości społecznej.

W tym miejscu należy uświadomić powodowi, że w myśl przepisu art. 136 kr i op - jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez żadnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub winny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustaleniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. Tym samym fakt ustania zatrudnienia powoda nie może w żaden sposób wpłynąć na zmianę wysokości jego obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanej.

Apelacja powoda została więc na podstawie art. 385 k.p.c. oddalona, jako bezzasadna.